

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«БРОВАРСЬКЕ ВИЩЕ УЧИЛИЩЕ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

ПРОГРАМА

варіативної навчальної дисципліни
підготовки молодшого спеціаліста

напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»

спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання»

(Шифр за ОПП ПП.03.03.13)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Комунальним вищим навчальним закладом Київської обласної ради «Броварське вище училище фізичної культури»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Васильєва Наталія Анатоліївна – викладач вищої категорії.

Схвалено методичною радою КВНЗ Київської обласної ради «БВУФК»

“ ____ ” _____ 20__ року, протокол № ____

Голова методичної ради _____ (Любимов О.І.)

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни **«Охорона праці в галузі»** розроблена на основі типової навчальної програми «**Основи охорони праці**» відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.10.2010 р. № 969/922/216 «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9.11.2010 р. за № 1057/18352 та

Предметом курсу є вивчення актуальних питань охорони праці для молодшого спеціаліста напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання» з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Міждисциплінарні зв'язки:

В структурно-логічній схемі навчання нормативна дисципліна «Охорона праці в галузі» вивчається після дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці» та основних дисциплін професійно-орієнтованого циклу, коли майбутні фахівці мають достатнє уявлення щодо умов їхньої майбутньої професійної діяльності. Це забезпечує можливість викладання дисципліни з урахуванням професійної орієнтації студентів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Теоретико-методологічні засади охорони праці в галузі
2. Спеціальні розділи охорони праці в галузі

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

- 1.1. *Метою викладання навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» є формування в майбутніх фахівців умінь і компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці в освіті за напрямом 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини».*
- 1.2. *Основними завданнями вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» є забезпечення гарантії збереження здоров'я та працездатності працівників напрямку «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини» через*

ефективне управління охороною праці та формування відповідальності в посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти такими професійними компетенціями:

Загальнокультурні компетенції:

- здатність до ефективного використання положень нормативно-правових документів в своїй діяльності;
- володіння основними методами збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу.

Професійні компетенції у педагогічній діяльності:

- розробка методичного забезпечення та проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 54 години/ 1,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ I.

Теоретико-методологічні засади охорони праці в галузі

Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог у Європейському Союзі.

Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Визначення й основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці – частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрями співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони

здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз. Співдружність незалежних держав.

Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти України з охорони праці в галузі. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Держгірпромнагляд. Права і відповідальність посадових осіб Держгірпромнагляду. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки й охорони праці.

Проведення державного нагляду за охороною праці. Види й основні параметри проведення наглядових заходів.

Тема 3. Система управління охороною праці в організації

Основні вимоги до побудови та функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці. Планування. Впровадження та функціонування СУОП. Перевірки та коригувальні дії. Аналіз з боку керівництва.

Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік та аналіз показників охорони праці. Плани локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Мета й основні параметри планів. Аналітична й оперативна частини плану.

Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці. Основні складові інтегрованої системи менеджменту. Функціональні й організаційні особливості.

Галузеві системи управління охороною праці. Мета і принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОП.

Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи й основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Змістовий модуль 2

Спеціальні розділи охорони праці в галузі

Тема 4. Травматизм і професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві

Загальні положення та визначення. Мета і завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування й облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань та отруєнь на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.

Розслідування й облік аварій. Розслідування інцидентів і невідповідностей.

Особливості розслідування й обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм і професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні й організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.

Суб'єкти й об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції та повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг і профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права й обов'язки застрахованої особи. Права й обов'язки роботодавця як страхувальника.

Тема 5. Загальні вимоги виробничої безпеки

Аналіз умов праці в галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції. Вимоги безпеки до розміщення обладнання й утримання робочих

місць. Забезпечення безпеки контрольно-вимірювальних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку.

Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.

Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.

Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень. Утримання території підприємств галузі. Особливості охорони праці при ремонтних роботах, під час вантажно-розвантажувальних робіт. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції та кондиціонування повітря.

Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони.

Важкість праці: динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна й інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

Тема 6. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах

Класи виробничих і складських приміщень з вибухової та пожежної небезпеки. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні й експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація та зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.